

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

V. An relationes sint de essentia Deitatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

maliter secundum Scotum, vel modaliter secundum Durandum: igitur nec poterunt inter se distinguere realiter.

94. Secundò, relictis aliorum explicationibus, dicendum est, hoc principium verificari tantum de ijs, quæ non sunt opposita, non autem de ijs, quæ opposita sunt: patet primò exemplo actionis, & passionis, quo videtur S. Thomas 1. p. quæst. 28. art. 3. ad 1. Etenim licet actio & passio identificentur cum motu, & cum eo non opponantur, siquidem tam actio, quam passio prædicatur de motu, ex hoc tamen non tollitur formalis oppositio actionis & passionis inter se, quia nec actio prædicatur de passione, nec passio de actione. Secundò constat ratione à priori. Nam opposita propter identificationem cum tertio, non amittunt oppositionem inter se, quia identificatio non destruit essentiam identificatorum. Posito igitur, quòd cum divina essentia identificentur oppositæ relationes, non sequitur ex earum identitate, cū essentia identitas earundem inter se: quia sicut ex identitate earum cum essentia non tollitur realis oppositio inter se, ita neque ex earum identitate cum essentia sequitur realis identitas inter se.

95. Sed contrà, quia hinc sequeretur, destrui artem syllogisticam, quæ in hoc principio fundatur, *Quæ sunt eadem uni tertio prædicatione, sunt eadem prædicatione & inter se*, quæ regula deficit in syllogismo expositorio tam affirmatiuo, non enim sequitur, *Hic Deus est Pater: Hic Deus est Filius: ergo Filius est Pater*; quam negatiuo, *Pater est hic Deus: Pater non est Filius, non rectè sequitur, ergo Filius non est hic Deus*. Respondeo etiam in hoc mysterio valere artem syllogisticam, si illius leges servantur. Sunt autem leges expositorii Syllogismi, ut terminus sit perfectè singularis, & nullo modo communis. In prædictis autem syllogismis, terminus non est perfectè singularis, cum sit re ipsa communis tribus suppositis. Vnde semper proceditur à non distributo ad distributum: qui modus argumentandi fallax est, ut patet in hoc syllogismo; *Equus est animal: homo est animal: ergo homo est equus*. Simili vitio laborat prior syllogismus, in quo medius terminus Deus, non distribuitur in maiore, & minore pro omni supposito, in quo est. Quod si distribuatur hoc pacto. *Omnis res, quæ est Deus, est Pater: omnis res, quæ est Deus, est Filius: rectè concludetur, ergo Filius est Pater*. Sed falsæ sunt præmissæ. Similiter in posteriori syllogismo procedimus à termino non negato ad negatum, quod est virtute procedere à non distributo ad distributum, quia negatio vim habet distribuendi.

96. Vitiantur etiam syllogismi in divinis variatione appellationis, ut *Pater generat: essentia est Pater: ergo essentia generat*. Etenim verba, quemadmodum & adiectiva appellant formale significatum. Vnde cū dicimus, *Pater generat*, verbū *Generat*, appellat formale significatum Patris: cū verò dicimus, *Essentia est Pater*, nō reduplicatur formale significatum *Essentia*: vnde committitur variatio appellationis.

SECTIO V.

An relationes sint de essentia Deitatis?

97. PRIMA sententia negat. Est Ferrar. 2. contra gentes c. 9. Rubionis in 1. dist. 3. quæst. 1. concl. 3. Zumel 1. p. q. 28. art. 2. disp. 3. concl. 1. & quæst. 39. art. 1. disp. 2. Molin. 1. p. quæst. 28. a. 2. disput. 6. Vasquez disput. 121. c. 2. Suarez lib. 4. de Trinit. à cap. 5. & à fortiori sequitur ex eorum sententia, qui negant attributa esse de essentia Dei. Probatur primò ex Ferrar. Relatio ut relatio nullam dicit perfectionem: nihil autem intrat essentiam Dei nisi quod perfectionem importat: ergo.

98. Secundò probatur ex Rubione, Nullus conceptus vnus ordinis potest esse quidditativus conceptui alterius ordinis; Sed conceptus relationis est conceptus alterius ordinis à conceptu Deitatis, siquidem vnus est respectivus, alter absolutus: igitur relatio non potest esse de essentia Deitatis.

99. Tertiò probatur ex alijs. Concilia & Patres distinguunt in Deo communia à proprijs & communia vocant essentialia, propria verò personalia. Atqui si relationes essent de essentia Dei, essent eque essentialia, atque absoluta. Confirmatur, nam Concilium Lateranense, & Florentinum definiunt, totam essentiam esse communem omnibus personis, personalia verò esse propria vniuscuiusque. Itē, Patres gignendo totā substantiam communicare Filio, *præteresse Patrem*: si autē relationes essent essentialia nature, Pater non totam essentiam, sed partem essentia communicaret Filio.

100. Quartò probatur ex Augustino 7. de Trin. c. 4. & 6. ubi docet: *Deus non eo Deus, quo Pater: at si relationes essent de essentia Dei, eo Deus esset Deus, quo Pater*. Nam particula, *Quo*, reduplicat essentialia.

101. Quintò. Quidquid est de essentia Dei, est de essentia cuiusque personæ: at non omnes relationes sunt de essentia cuiusque personæ: ergo relationes non sunt de essentia Dei. Minor patet, quia nulla persona est Trinitas. Maior probatur, nam singule personæ sunt verus Deus: ergo quidquid essentialiter convenit Deo, convenit & singulis personis.

102. Sextò. Essentia Dei est perfectè vna & indivisa, nullam in se admittens distinctionem ex natura rei: relationes autem sunt plures, & diuise; nequeunt igitur essentiam constituere.

103. Septimò. Essentia Dei tota est communis; ergo tota est absoluta: non igitur dicit essentialiter relationes; alioqui quā parte diceret relationes, non esset communis, sed propria.

104. Octavò. Pater per generationem communicat totam essentiam Filio, ut Concilia definiunt, cui tamen non communicat paternitatem:

Ferrar.
Rubio.
Zumel.
Molina.
Vasquez.
Suarez.

Concilium
Lateranen.
Concilium
Florentinū.

tem:

tem: ergo paternitas non intrat essentiam Dei.

105. Nond. Pater prius origine, quam generet Filium, est completè Deus: ergo per generationem Filij non producit aliquid pertinens ad essentiam Dei. Igitur filiatio, quæ generatione producit, non est de essentia Deitatis.

106. Decimò. Implicat concipere integram essentiam in aliquo sine omni eo, quod essentialiter constituit illam. Ergo implicat concipere integram essentiam Dei in patre absque filiatione, si filiatio est de essentia Dei. Antecedens patet, nam quia omnipotentia est de essentia Dei, implicat, ut aliqua persona habeat essentiam, & non habeat omnipotentiam. Confirmatur. Si personalitas esset de essentia humanitatis, non posset in aliquo reperiri integra humanitas absque personalitate. Ergo si relationes sunt de essentia Dei, implicat in aliqua persona reperiri integram essentiam Dei absque omnibus relationibus.

107. Undecimò. Si natura Dei includeret essentialiter relationes, valeret hæc propositio, *Natura producit; Natura producitur*; Cōsequens est damnatum in Concilio Lateranensi, & refertur capite, *Damnamus*. De summa Trinitate & Fide Catholica: ergo.

108. Duodecimò. Natura Diuina comparatur ad relationes, ut determinabile ad determinatum. Repugnat autem, ut determinabile, includat suum determinatum; alioqui pars includeret totum.

109. Decimotertiò. Relationes diuine distinguuntur virtualiter à natura: ergo nō possunt essentialiter includi in ea. Consequentia probatur, quia id tantum includitur essentialiter in aliquo, quod includitur in obiectiuo conceptu ipsius: sed quod distinguitur virtualiter ab aliquo, non potest includi in obiectiuo conceptu ipsius; alioqui non distingueretur virtualiter ab ipso.

110. Decimoquartò. Relationes diuine concipiuntur ut modi modificantes substantiam Diuinam: Ergo nequeunt illam essentialiter constituere. Antecedens passim asseritur à Patribus. Consequentia constat, quia nullus modus essentialiter includitur in re modificata.

111. SECUNDA sententia affirmat. Est Henrici quodlibeto 5. quæst. 6. Vbi docet Dei essentiam concipi non posse absque relatiuo respectu, Aureoli in 1. distinct. 1. artic. 4. circa finem, & dist. 4. parte 2. distinctionis artic. 4. 5. & 6. & in 3. dist. 1. qu. 3. artic. 3. Ariminensis in 1. dist. 27. artic. 2. Caietani 1. p. quæst. 27. artic. 2. in fine, affirmantis, quod si perfectio diuini esse definienda esset, omnia in se concluderet. Quod autem in definitione rei ponitur, est essentialiter rei. Est etiam Bannez prima parte, quæstione 28. artic. 2. dubio 3. ad 6. Valentia quæst. 39. quæst. sua 13. puncto 1. ad ult. argum. & colligitur ex S. Thom. 1. p. quæst. 27. artic. 2. ad 3. asserente, in perfectione diuini esse contineri Verbum intelligibiliter procedens, principium Verbi, & quacumque ad eius perfectionem pertinent. Nec

oppositum docet quæst. 33. artic. 3. ad 1. ubi asserit communia includi in conceptu propriorum; non è conuerso. Nam intelligit de inclusione explicita, non autem implicita: quo pacto communia includuntur in conceptu personarum, in concreto significatarum, quo modo eo loco sumit propria. Propria verò non includuntur explicitè, sed tantum implicitè in conceptu communi, quia persone non includuntur explicitè in conceptu Deitatis, sicut Deitas in conceptu personarum.

112. Quoniam verò controuersia hæc pendet ex intelligentia huius termini, *Essentialis*, ex declaratione ipsius ordianda est disputatio. Dicitur autem aliquid *Essentiale* alicui dupliciter, vno modo per solam realem identitatem cum illo, alio modo per obiectiuam etiā inclusionem in illo. Hoc posterius tantum dici solet *Essentiale*, nam prius solum dicitur *identicum*. Exemplum primi sit, Risibile respectu hominis, posito quod risibile ex natura rei non distinguatur ab homine. Exemplum secundi sit, Rationale respectu eiusdem. Etenim risibilitas, etsi ex natura rei identificetur cum homine, non tamen includitur in conceptu obiectiuo hominis; quoniam concipi potest homo, non concepta eius risibilitas: nequit autem concipi homo, non concepta eius rationalitate. Vnde rationalitas non solum includitur realiter in homine, uti risibilitas, sed etiam obiectiue, quia concipi non potest homo, quin simul concipiatur eius rationalitas: atque adeo rationalitas non tantum *identice*, sed etiam *Essentialiter*, constituit hominem. Adhuc autem vnum includi potest *Essentialiter* in alio dupliciter, vno modo explicitè, alio modo implicitè: velut animal explicitè includit sensibilitatem, implicitè verò substantiam. Ex his ad diuina ascendendo, præsens controuersia non est, an relationes sint idem realiter, atque etiam formaliter formalitate rei cum essentia diuina, hoc enim probatum est sectione præcedente contra Scotum; sed an sint idem *Essentialiter* & *formaliter*, formalitate obiectiua & rationis, ita ut nequeat concipi adæquatè Deus, quin simul implicitè saltem concipiantur relationes.

113. Dico 1. Relationes implicitè includuntur in obiectiuo conceptu naturæ Diuinæ, atque adeo illæ sunt de essentia Dei. Asseritio colligitur primò ex Anselmo in monologio cap. 16. ubi docet omnia quæ sunt in Deo prædicari in *Quid & essentialiter* de Deo, non modò secundum rem (ut excludat solam prædicationem identicam) sed etiam secundum considerationem: *Quemadmodum*, inquit, *unum est quicquid essentialiter de summa substantia dicitur, ita ipsa vno modo, vna consideratione est, quicquid est essentialiter*.

114. Secundo colligitur ex alijs Patribus passim admittentibus has prædicationes, *Essentia Diuina est Pater, Filius, & Spiritus sanctus*: *Essentia diuina sunt tres persone*: Athanasius Oratio- ne contra Gregales Sabelli, *vnuerſa*, inquit, *plenitudo & integritas Deitatis est Pater ut Pater*

Concilium
Lateranen

Henricus.
Aureolus.
Ariminensis.
Caietanus.

Bannez.
Valentia.
S. Thomas.

Scotus.

Anselmus.

Athanasius.

6

Cyrrillus.

& Filius ut Filius, & infra: Idem, inquit, De Filio & Spiritu sancto est existimandū. Et Sermonē 4. contra Arianos pag. 3. Quoniam, inquit, Filius est imago Patris, necessum est, ut cogites, Deitatem & proprietatem Patris ipsam essentiam Filij constituere. Cyrrillus lib. 13. Theauric. 1. Spiritus sanctus, inquit, in ipso Deo essentialiter est. Etc. 2. Spiritum sanctū appellat, operationem essentialē in propria hypostasi producentem, & in Deo manentem.

S. Thomas.

115. Easdem propositiones admittit S. Doctor 1. p. q. 36. art. 6. *Essentia Diuina est Paternitas, Filiatio, Spiratio.* Neque dicas, illas admitti propter solam inclusionem identicam. Nam sola identica inclusio prædicati cum subiecto non sufficit ad prædicationem in abstracto, ut patet in hac propositione, *Rationalitas est animalitas*; quia in prædicationibus abstractis prædicamus tantum ea, quæ implicitè saltem includuntur in conceptu obiectiuo subiecti, cuiusmodi sunt sola essentialia; hæc enim tantum nequeunt præscindi, saltem implicitè à conceptu obiectiuo subiecti.

116. Tertiò probatur assertio à priori. Constitutum adæquatum Dei est ipsum esse infinitum & illimitatum in omni genere perfectionis possibili; sed hoc implicitè inuoluit omnes perfectiones tam absolutas, quam respectiuas in Deo possibiliter existentes. Minor patet, nam ratio illimitationis & infinitatis in omni genere perfectionis formaliter constituitur per inclusionem omnium perfectionum tam absolutarum, quam relatiuarum, compossibiliter in Deo existentium, non minus quam ratio humanitatis constituitur per animalitatem & rationalitatem. Ergo sic concipi nequit humanitas, quin simul concipiatur utraque perfectio animalitatis & rationalitatis: ita concipi nequit ratio ipsa Deitatis vndeque illimitata, quin simul implicitè saltem concipiantur omnes perfectiones absolutæ & respectiuæ, in Deo possibiliter existentes; alioqui non conciperetur, ut perfectè illimitata in omni genere perfectionis. Maior constat ex suprâ disputis de constitutiuo Dei, cuius ratio est, quoniam adæquatum constitutum in vnaqueque re assignari debet id, quod perfectiori modo ipsius naturam explicat. Atqui perfectiori modo naturam Dei explicat ratio entis vndeque perfecti & illimitati; nam hæc non solum ponit infinitam perfectionem in Deo, sed perfectiori modo, quo illa poni potest; quia illam ponit, ut essentialiter constituentem Deum. Qui modus perfectissimus est, quia ponit illam, ut magis intimā Deo, & per maiorem vnitatem & simplicitatem cū ipso.

117. Confirmatur primò. Deus ex suo formali conceptu importat aliquid actu subsistens: Sed non importat aliquid actu subsistens substantia absoluta; ergo relatiua: ergo essentialiter importat tres substantias relatiuas. Maior constat, nam Deus ex modo significandi importat deitatem vltimò actuatam, ac perfectissimo modo existentem;

hoc autem formaliter habetur per ipsum actuale subsistere, nam potentiale non ponit vltimam actualitatem & perfectionem debitam naturæ diuinæ. Minor primi Syllogismi probabitur infra. Prior consequentia patet. Posterior probatur, quia Deus non subsistit perfectè in vno tantum supposito, sed in omnibus tribus.

118. Confirmatur 2. Nam ex Patribus, præsertim ex Augustino 6. 7. & 15. libro de Trinit. & alibi, in Deo tres personæ simul non sunt quid perfectius, quam singulæ: hoc autem non potest rectè saluari, nisi dicamus, omnes personas essentialiter includi in eadem essentia communi. Quo fit, ut quia singulæ personæ quidditatiuè continent essentiam, quidditatiuè etiam contineant perfectiones reliquarum personarum, non quidem constitutiue, nam hoc modo destrueretur perfectio ipsa Trinitatis; sed virtualiter & per *circumcessionem*, ut Patres & Scholastici loquuntur.

119. Dico 2. Essentia diuina concepta secundum rationem explicitam non importat explicitè, nisi solas perfectiones absolutas. Est S. Thomæ 1. p. q. 33. art. 3. ad 1. Affirmantis, propria non includi in conceptu communium, scilicet explicitè, *Ægidij* in 1. dist. 33. art. 1. quæst. 3. *Argentinae* dist. 34. conclus. 3. Fundamentum est. Id tantum diuina essentia importat explicitè, quod explicitè obijcitur intellectui illam concipienti; sed hæc est tantum perfectio absoluta: ergo. Maior constat, quoniam ratio expliciti & impliciti est tantum per ordinem ad intellectum, cum res in seipsa non magis explicitè dicat vnam perfectionem, quam aliam cum omnes dicat, ut à parte rei sunt. Minor probatur, nam id tantum explicitè obijcitur intellectui diuinam essentiam concipienti, quod commune est omnibus personis; hoc autem est sola perfectio absoluta. Maior patet, nam diuina essentia concipitur, ut forma formaliter constituens quamlibet personam in esse Dei, hoc autem est sola Deitas, non proprietas aliqua respectiua. Confirmatur, nam id tantum explicitè importat hoc nomen Deus, quod communiter concipitur ab omnibus; sed quod communiter concipitur ab omnibus non est perfectio respectiua, quia gentiles concipiendo Deum nullam concipiunt perfectionem respectiuam: ergo.

120. *Obijcies* 1. Constitutum rei est indiuisibile; ergo vel totum concipitur, atque adeo implicat rem concipere secundum vnam rationem essentialē, & non secundum aliam; vel nihil illius concipitur, & sic nihil essentialē rei concipitur, quia totum essentialē specificum consistit in ipso constitutiuo rei. Respondeo vltimum constitutum rei esse duplex, alterum virtualiter diuisibile, constans ex pluribus rationibus virtualiter diuersis, ut constat de vltimo constitutiuo intellectus creati, quod essentialiter constatur ex speculatiuo & practico;

alterum omnino indiuisibile, constans ex vna tantum ratione formaliter & virtualiter indiuisibili, vt rationale in homine. Quando constitutum est primo modo, potest res explicite concipi secundum vnam rationem essentialem, & non secundum aliam; secus quando est secundo modo. Ratio discriminis est, quia, quando vltimum constitutum est virtualiter diuisibile continet plures rationes, quasi partialiter essentielles, per quarum vnumquamque res potest explicite concipi, vt essentialiter distincta à cæteris. Quando verò est virtualiter indiuisibile, non continet, nisi vnam tantum rationem essentialem specificam, per quam distinguatur à cæteris: quæ vel concipitur, & tota essentia specifica rei concipitur; vel non concipitur, & iam nequit res concipi, vt essentialiter à cæteris distincta. Quia igitur constitutum Dei ob sui infinitatem & illimitationem constat ex pluribus rationibus virtualiter diuersis, potest ex imperfecto nostro modo concipiendi limitari ad vnam rationem essentialem explicitam, & non ad aliam, & adhuc concipi, vt essentialiter distinctus ab omni eo, quod non est Deus.

121. *Obijcies 2.* Ratio Deitatis est ipsa ratio illimitationis & infinitatis simpliciter. Implicat igitur concipere Deitatem, & non concipere omnem perfectionem explicitè. Antecedens patet, quia Deitas est vltimum constitutum Dei: vltimum autem constitutum in vnaquaque re concipi debet explicite. Respondeo, Deitatem esse explicitam rationem illimitationis & infinitatis solum secundum perfectionem absolutam, implicite verò secundum perfectionem respectiuam. Ad probationem antecedentis concedo minorem, quando vltimum constitutum rei est indiuisibile; nego autem, quando illud est virtualiter diuisibile.

122. Ad argumenta primæ sententiæ. Ad primum nego antecedens, de quo infra. Ad secundum, maior est vera, quando conceptus sunt diuersi ordinis prædicamentalis; falsa verò, quando sunt eiusdem ordinis prædicamentalis; vt conceptus corporis est quidditatiuus rationali, quia est eiusdem ordinis prædicamentalis cum illo, esto sit ratione diuersus ab illo. Ergo licet in Deo perfectio relatiua sit ratione diuersa à perfectione absoluta, quia tamen vtrique est ordinis diuini, non repugnat, vnam essentialiter includi in alia.

Concilia.

123. Ad Tertium dico, Concilia sumere essentiam pro sola illa perfectione, quam dicit explicite: cui tantum perfectioni ex communi vsu Doctorum appropriatur hoc nomen *Essentia*. Vnde non licet illud vsurpare ad significandam perfectionem relatiuam. Iuxta quam Doctrinam explicantur Patres, cum dicunt, personas non prædicari *Essentialiter* de Deitate. Ad confirmationem nego, Patrem communicare partem suæ substan-

Patres.

tiæ Filio: Sicut neque per aduersarios Patrem non communicando paternitatem, quæ essentiam quidditatiuè includit, dici potest partem suæ substantiæ non communicare. Cum non minus Paternitas in eorum sententia includat essentiam, quam in nostra sententia essentia includat Paternitatem. Cuius ratio est, quia nomen partis connotat diuisionem perfectionis communicatæ à non communicata.

Augustin.

124. Ad quartum, Augustinum interpretor iuxta secundam assercionem, quemadmodum interpretari debent ipsimet aduersarij, cum ibidem capite 2. subdit. *Non eo verbum, quo sapientia; quia sapientia*, inquit, *essentialiter dicitur: Verbum autem relatiue tantum ad eum, cuius est verbum*. Cum tamen Verbum, etiam per aduersarios essentialiter includat sapientiam. Loquitur igitur eo loco Augustinus de ratione essentiali explicita, non de ratione essentiali implicite tantum importata per hæc nomina. Constat ex eo, quod ibidem capite 6. docet, Patris personam ad se dici, non ad Filium & Spiritum sanctum, nempe secundum conceptum explicitum, & modum intelligendi nostrum; non autem secundum rem significatam & conceptum implicitum.

125. Ad Quintum distingo maiorem: quidquid est de essentia Dei, est de essentia personæ, ratione naturæ, concedo; ratione ipsius personæ formaliter sumptæ, nego. Ratio, quia potest aliquod prædicatum conuenire naturæ, & non personæ, vt persona est formaliter. Patet, tum quia naturæ conuenit identificare sibi omnes relationes, quod non conuenit personæ. Tum quia & fortius, conuenit naturæ communicabilitas essentialiter, quæ tamen non conuenit personæ; non enim sequitur natura est communicabilis, ergo & persona: nam communicabilitas fundamentaliter sumpta, cum sit perfectio realis & absoluta, essentialiter conuenit naturæ, quæ tamen non conuenit essentialiter personæ, in cuius quidditatiuo conceptu includitur ipsa natura.

126. Et ad hominem contra aduersarios: Deitas est de essentia relationis, & tamen non quidquid conuenit Deitati, conuenit relationi; nam Deitati conuenit, non referri, non opponi, non produci; relationi contra, conuenit referri, opponi, produci. Tum quia in multorum sententia aptitudo ad multa est essentialis naturæ creatæ, quæ tamen non conuenit indiuiduis, quibus communicatur, & ratio in subiecta materia est, quoniam natura diuina cum nulla relatione oppositionem habet, quam tamen oppositionem habet vna persona cum alia. Nequit autem vnum oppositum essentialiter constitui per alterum oppositum, quia nullum ens potest intrinsecè & essentialiter constitui per id, quod realiter à se excludit. Igitur potest natura, non autem persona essentialiter constitui per oppositas relationes. Consequentia probatur, quia sicut ob hanc rationem

potest

potest natura, & non persona identicè constitui per oppositas relationes: ita ob eandem poterit natura, & non persona essentialiter constitui per easdem relationes, cum non sit maior implicatio de vna constitutione, quam de alia. Nam tota implicatio oritur ex eo, quod eadem natura à parte rei sit eadem relationibus, & relationes ipsæ non sint eadem inter se: sed constitutio essentialis non ponit maiorem identificationem à parte rei naturæ cum relationibus, quam constitutio identica, sed solum in ordine ad intellectum concipientem: ergo si non implicat, vt eadem natura identicè includat oppositas relationes, absque eo quod illæ identicè sese includant, neque implicabit, vt eadem natura essentialiter includat oppositas relationes, absque eo quod illæ essentialiter sese includant.

127. Dices. Ergo saltem persona, vt persona non est integrè Deus essentialiter. Respondeo negando consequentiam, quia negatio, cum sit malignantis naturæ, vt Summulistæ docent, negat de subiecto prædicatum secundum omnem modum: vnde non solum negaret de persona, vt persona, sed etiam de natura, inclusa essentialiter in personis.

128. Ad sextum. Hoc argumentum militat etiam contra vnitatem identicam, quam aduersarij tenentur admittere, hoc pacto. Natura diuina est realiter vna & indiuisa, relationes sunt realiter plures & diuisæ; ergo nequeunt illam identicè vnā constituere. Sicut igitur realis distinctio personarum non obstat reali atque identicæ vnitati naturæ: ita nec realis distinctio earundem obstat essentiali ac formali vnitati eiusdem. Ad argumentum igitur in forma, neganda est consequentia. Ratio, quia relationes, non vt realiter diuisæ inter se, essentiam Dei constituunt, sed vt sunt formaliter vnū in natura: sicut actio & passio constituunt essentialiter motum, non vt distinctæ formaliter inter se, sed vt sunt formaliter vnū cum motu.

129. Ad septimum. Primò retorqueo argumentum hoc pacto. Personalitas Dei tota est propria; ergo tota est relatiua: non igitur naturam essentialiter includit; alioqui quā parte naturam includeret, non esset propria, sed communis. Atqui hoc non obstante, personalitas etiam per aduersarios naturam essentialiter includit; ergo eodem non obstante, poterit natura personalitates essentialiter includere. Secundò distingo antecedens: essentia Dei tota adæquatè sumpta & secundum rationem implicitam, & secundum rationem explicitam est communis, nego; tota accepta tantum secundum rationem explicitam, concedo: hæc autem est sola ratio absoluta. Eodem modo respondebunt aduersarij de personalitate ipsa, quæ tota est opposita & propria secundum rationem explicitam, non autem secundum rationem implicitam.

130. Ad octauum. Retorqueo pariter argumentum. Nihil paternitatis per generationem communicatur filio, cui tamen tota essentia communicatur, quæ essentialiter includitur in ipsa paternitate. Item tota filiatio producit, & tamen nihil essentia quidditatiuè inclusæ in ipsa filiatione producit: igitur essentia non intrat personalitatem; non valet consequentia, neque per ipsos aduersarios. Quare respondeo, Patrem communicare totam essentiam Filio solum secundum rationem explicitam Deitatis, non autem secundum rationem implicitam. Quam responsionem ipsi admittere debent de communicatione paternitatis quoad solam rationem implicitam naturæ, non autem quoad rationem explicitam personalitatis.

131. Ad nonum. Distinguo antecedens: Pater prius origine, quam generet filium, est completè Deus absque filiatione, vt persona est formaliter, concedo; quia vt sic non constituitur intrinsecè per filiationem; est completè Deus, vt natura, nego; quia vt sic includit intrinsecè filiationem vt rationem constituentem: potest igitur vt natura essentialiter includere illam, esto non includat vt persona; quia vt persona distinguitur realiter ab illa. Vnde distingo consequens: filiatio non est de essentia constitutiva Patris in ratione personæ, concedo; in ratione naturæ, nego. Idem argumentum soluendum est aduersarijs quoad identitatem, quam habet natura Patris cum filiatione, quam identitatem non habet Pater cum eadem filiatione. Nam eadem ratio est de inclusione identica, ac de inclusione essentiali: quia vt supra diximus, inclusio essentialis non addit maiorem inclusionem à parte rei, quam dicat ipsa inclusio identica; nisi quod inclusio essentialis, præter inclusionem identicam, addit etiam inclusionem obiectiuam in ordine ad intellectum concipientem. Cæterum tota difficultas est de ipsa inclusione identica, quæ eadem est in vtrique sententia.

132. Ad decimum. Distinguo antecedens: implicat concipere integram essentiam absque omni ratione illam constituyente respectu eius, quod essentialiter constituit, concedo; respectu eius, quod essentialiter non constituit, nego: Filiatio autem non constituit essentialiter personam Patris, sed tantum naturam Patris: vnde solum implicat concipere naturam, quæ est in Patre, absque filiatione, tanquam ratione constituyente, non autem personam ipsam Patris: sicut implicat concipere integram essentiam naturæ creatæ, quæ est in Petro, absque aptitudine ad alia indiuidua; non tamen implicat concipere Petrum sine huiusmodi ordine & aptitudine; eò quod, licet talis aptitudo sit de essentia naturæ Petri, non tamen est de essentia ipsius personæ & indiuidui Petri. Nec est eadem ratio de perfectionibus absolutis, quæ, quia nulli opponuntur, cuiusque competit essentia, essentialiter competunt & illæ.

133. Ad Confirmationem. Distinguo antecedens: si personalitas esset de essentia humanitatis, non posset reperiri integra humanitas absque personalitate constituyente ipsam humanitatem, concedo; absque personalitate constituyente id, cui esset communicata humanitas, nego. Quod autem de facto personalitas non sit de essentia humanitatis, non ex eo præcisè colligitur, quia non constituit id, cui communicatur, sed quia non constituit humanitatem ipsam, à qua realiter separatur.

134. Ad vndecimum, nego sequelam. Nam licet natura diuina dicat essentialiter relationes, eas tamen dicit tantum implicitè; explicitè autem dicit solam perfectionem absolutam, quæ cum in diuinis non distinguatur, nequit illi attribui actus notionalis, quia hic semper facit sensum formalem & explicitum: significat enim conuenire subiecto secundum solam rationem formalem explicitam, vt manifestè apparet in his propositionibus, *Intellectus intelligit, Voluntas spirat.*

135. Ad duodecimum. Distinguo maiorem: comparatur natura diuina ad relationes, vt determinabile ad determinatum posituè, nego; alioqui ex natura, & relatione resularet metaphysica compositio; negatiuè seu præcisuè, concedo. Quod est comparari idem, vt implicitè conceptum ad seipsum, vt explicitè conceptum: sicut comparatur ens ad suos modos, & definitum ad suam definitionem. Hoc autem modo non implicat, vt determinabile includat determinatum, non quidem explicitè, sed implicitè.

136. Ad decimumtertium. Distinguo antecedens: relationes diuinæ distinguuntur virtualiter à natura secundum conceptum explicitum, concedo; secundum conceptum implicitum, nego; ergo non includuntur in ea explicitè, concedo: non includuntur implicitè, nego: & hoc satis est, vt includantur essentialiter, vt patet de prædicatis communibus & superioribus, quæ essentialiter includuntur in particularibus, & inferioribus, licet ea tantum implicitè includantur: vt ratio substantiæ essentialiter includitur in ratione animalis, esto ratio substantiæ implicitè tantum includatur in ipsa ratione animalis. Ad probationem dico. Id tantum includitur essentialiter in aliquo, quod includitur in obiectiuo conceptu ipsius vel implicitè, vel explicitè. Quia verò potest, quod virtualiter distinguitur ab aliquo, includi implicitè in conceptu obiectiuo ipsius, poterit esse de essentia ipsius saltem implicitè, esto non sit de essentia ipsius explicitè. Sicut prædicata communia sunt tantum de essentia implicitè inferioris: prædicata verò particularia sunt de essentia explicitè eiusdem. Vnde licet virtualis distinctio sit fundamentum excludendi explicitè non quidem posituè, sed negatiuè, seu præcisuè relationes à natura, non tamen est fundamentum excludendi eas implicitè.

137. Ad decimumquartum. Distinguo de modo accidentali, vel substantiali. Concedo, modum accidentalem includi non posse in ipsa essentia rei; nego autem includi non posse modum substantialem, vt constat de differentiis rerum, quæ concipiuntur à nobis, vt modi substantiales quidditatiuè constituentes essentiam ipsam rei.

SECTIO VI.

An Relationes includant essentialiter naturam diuinam?

138. Sensus non est, an relationes in concreto naturam diuinam essentialiter includant, cum relationes in concreto sint ipsæ personæ diuinæ, quæ essentialiter constituuntur ex natura, & proprietatibus personalibus: sed sensus est, an relationes abstractè sumptæ, veluti paternitas, aut filiatio, naturam diuinam essentialiter includant.

139. PRIMA sententia negat. Est Scoti in 1. distinct. 7. §. *Ad argumenta igitur*, Rubionis, Molinæ, Vasquez supra citatorum: & sequitur ex opinione tum eorum, qui afferunt, relationes diuinæ nullam in se dicere perfectionem; tum eorum, qui illas à parte rei à natura diuina distinguunt. Probat autem hanc sententiam Vasquez primò. Natura non includit essentialiter relationes, ergo nec relatio naturam. Consequentiam probat, quia impossibile est, vt vnum præcindat ab altero, quin simul alterum præcindat ab illo: igitur si natura præcindit à relationibus, etiam relationes præcindunt à natura.

140. Secundò. Relatio concipitur, vt adueniens Deitati: ergo non concipitur, vt includens formaliter Deitatem; alioqui non conciperetur, vt adueniens illi, sed vt præhabens formaliter illam.

141. Tertiò. Relatio concipitur, vt determinans; essentia verò vt determinabilis: impossibile autem est, vt determinans includat formaliter ipsum determinabile; alioqui idem esset determinans, & determinatum simul, quod implicat, quia inuoluit duo contradictoria simul.

142. Quartò. Relatio se tota est respectiua, essentia se tota est absoluta; igitur nequit relatio obiectiuè includere essentiam; alioqui idem conciperetur, vt respectiuum, & absolutum simul.

143. Quintò. Persona diuina constituitur ex natura, & relatione; sed constitutio essentialiter importat duo, nempe constitutum, & constituibile, vt patet in omni constitutione: ergo relatio & natura, quæ sunt constituenta personam, concipiuntur vt duo; vnum vt constitutum, alterum vt constituibile. Non igitur vna concipitur, vt formaliter

Scoti.
Rubio.
Molina.
Vasquez.

maliter